

Tonca iz lonca.

Nenavadna zgodba iz starih časov.

5.

ona je sedel za svojo čevljarско mizico. V kuhinji za ognjem ni strpel in je prišel v izbo in se lotil dela. Zamisljeno je paral stare čevlje, metal na tla obrabljene dele in jih nadomeščal z novimi. Ko je šival ali zabijal žeblje, ni požvižgaval, čeprav je lilo sonce skozi okno in ga klicalo k veselju. Mislil je na bob, ki se je bil spremenil v otročičke, katere je pomendral, mislil na sanje in zlasti ugibal, kaj naj pomeni butara, ki mu jo je pomagal popotni zadeti in je bila tako lahka, in se ni prav nič bal, da bi se spremenila v breme pisanih gadov.

»Popotni, kdo le je bil? V sanjah se je povrnil in rešil Gozduljo, ki bi jo bil brez usmiljenja zadušil. Ali mi ni hotel reči s tem, čeprav je molčal, da ne ubijaj? In kako ga je na tiho nedeljo prišla in še naklestila, pa me je zadržal! Če bi ga vprašal, zakaj je tako potrpežljiv, bi mi gotovo rekel, kakor bi bral: „Blagor usmiljenim, zakaj ti bodo usmiljenje dosegli; blagor miroljubnim, zakaj ti bodo otroci božji; blagor njim, ki so zaradi pravice preganjani, zakaj njih je nebeško kraljestvo.“ In Gozdulja v sanjah ni kričala nanj! Kakor bi se udrla v tla, je izginila. In njeni gadi so izginili tudi ob njegovi navzočnosti. Hm, hm . . .«

Tako je mislil, ko se je vrnila Polona. Polona je bila tiho in tudi sam je ni nič povprašal, kaj je imela z Gozduljo. Tako je ostala v kuhinji, kjer je spet nekaj pristavljala. Tona se ni zmenil, kaj dela. Tudi za želodec se ni zmenil, čeprav ga je vsakotoliko po svoje opominjal, da je prazen in da bi bil že čas, da se ga spomni in mu dá, kar mu gre.

»Hm, hm . . . Kaj, če bi bil sam Jezus? Če je izbral tiho nedeljo in je prišel v naše kraje, spremenjen v navadnega popotnega, da bi videl, ali se ravna po ljudje po njegovem nauku? Bogu je vse mogoče. Pa da bi bila midva s Polono tako srečna, da bi ga smela sprejeti pod svojo streho in ga še pogostiti za svojo revno mizo? Ne, kaj takega si pa ne morem misliti, da bi bilo res. Pa vendar! Kaj me zdaj sili in mi ne da miru, da moram misliti nanj: V sanjah sem ga videl in zdaj ga v spominu tako živo vidim, kakor da sedi zunaj pod medenko, kakor da sedi tu za mizo nasproti meni in zajema iz iste skleda, kakor da stoji tam ob vratih s palico v roki . . .«

Tonu so se zasvetile oči in obraz se mu je kar zjasnil.

»Hej, Tona, ali nisi tedaj govoril, da bi imela rada Polona toliko otrok, kolikor je boba v vreči, in ali ni zasadil svoje romarske palice kar mimogrede v bob, kakor slučajno, da bi videl, koliko ga je. Kaj, če je to čudno rojstvo v kuhinji bilo v zvezi z njegovo romarsko palico in njegovo božjo močjo in ne z Gozduljo? . . . Tona, Tona, prehitro te je popadla jeza, premalo si bil potrpežljiv in nič usmiljen. Kaj, če bo treba dajati odgovor za toliko nedolžnih življenj, Tona?«

Na Tonov obraz je legla senca.

»Moj Bog, odpusti mi mojo nepremišljenost in ne prištevaj mi jo v greh. Glej, žal mi je!«

In je sklonil glavo in se trikrat udaril na prsi.

Prav tedaj je prišla v izbo Polona. Videla je moža, kako se je trkal, a ni nič rekla. Postavila je na mizo prižganko in žgance.

»Zdaj bova pa južinala in večerjala!« je menila in sedla.

Tona je pustil čevlje in tudi prisedel, se pokrižal in sta zmolila in jedla.

»Veš, Polona,« je začel po trenutka molka, »vse sem premislil in zdaj mi je žal, da sem pomendral nedolžne otročičke. Bojim se, da me bo vse dni do konca pekla vest zaradi te moje neusmiljenosti. O kaj bi dal, da bi bil ostal vsaj eden živ!«

Polona je že med njegovimi besedami mislila, kako bi ga potolažila, dasi ji je bilo težko, a ko je končal, ni bilo treba tolažbe.

»Jaz sem živ, očka, jaz sem še živ!« sta začula droben glasek tam izpod klopi, kjer so ležali vsevprek stari čevlji in škornji.

Oba sta planila izza mize.

»Kje si, kje si?« sta hitela spraševati in stikala med čevlji.

»Tu, tu!« se je oglašal.

Star škorenj se je zganił.

Tona in Polona sta obstala, gledala in se od srca smejala.

Iz škornja je ritenski kobacal drobcen otročiček ves nag in gol, kakor ga je Bog dal.

»O ti revček,« se je sklonila Polona, mu pomagala iz škornja in ga vzela v roke ter ga kar hitro zavila v predpasnik, da bi mu ne bilo mraz. »Kako si lépen, otročiček moj mali! Viš, zdaj pa očka ni več hud, nič se ne boji! Kaj ne, očka, da nisi hud?«

»Nisem, nisem, fantek, le to bi rad vedel, kako si ušel, ko sem bil hud?« se je smehljaj Tona in božal malega po ličkih, ne da bi pomislil, da sprašuje otročička.

Pa je bil mali otročiček posebne vrste! Kakor se je bil oglasil iz škornja, tako je tudi zdaj Tonu odgovoril:

»Vrata v izbo so bila priprta, pa sem bežal iz kuhinje in se skrıl v škorenj, da bi me ne našli v svoji jezi, ko bi pomendrali vse bratce v kuhinji!«

»Hahahaha, to si pa bister dečko! Ali so bili tudi tvoji bratci tako prebrisani?«

»Niso bili, očka. Če bi bili, bi se ti bili že kako skrili, da bi jih ne bil mogel pomendratil!« je odvrnil drobljanec.

»Sveti križ božji, saj je otročiček že pri polni pameti!« se je zavzela Polona.

»Seveda sem, mamica, seveda sem, samo majcen sem, čeprav bi bil rad velik!« je pritrdil veselo in končal žalostno.

»Boš že še zrastel, ko boš jedel, kakor se spodobi!« je menil Tona in se spomnil, da čaka na mizi še prižganka z žganci. »Kar s prižganko začni! Saj si gotovo lačen, ne?«

»Sem, očka, sem!«

»Viš, Polona, zdaj ga pa kar napitaj v imenu božjem!«

»Čakaj, Tona! Če ima zveličavno dušo, ne smeva pozabiti na krst. V cerkev ga zdaj ne bova nosila, kar sama ga krstiva!«

»Saj res!« je bil Tona pripravljen in je stopil v kuhinjo, kjer je zajel v korec vode in se vrnil v izbo.

»Tako, zdaj mu pridvigni glavico, da ga oblijem v znamenju križa!«

Polona je napravila, kakor ji je ukazal, in pridržala malemu glavico, poraslo s črnimi, še mokrimi lasci.

»To sem še mislil spotoma, da bi mu dala po meni ime Tonca. Kaj se ti zdi?«

»Prav, prav, sveti Anton, ki ima trinajst milosti, naj mu bo za patrona in naj mu pomaga, da bi nama bil v veselje!« je bila Polona zadovoljna.

In potem je Tona s pobožno slovesnostjo obilil malemu glavico in govoril, kakor je slišal duhovnika, ko je bil za botra otrokom najrevnejšega kočarja v vasi:

»Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha!«

Nato je odložil korec na klop ter veselo rekel:

»Zdaj pa začnimo z botrino! Po krstu se kaj takega prileže.«

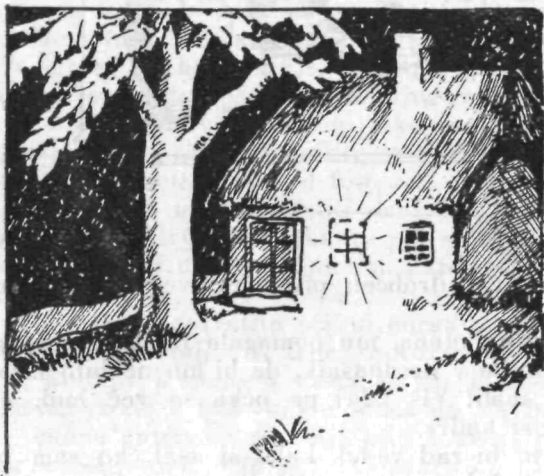
In sta sedla s Polono spet za mizo. Polona je držala malega previdno v levi roki, z desno pa je zajemala prižganko in ga z njo pitala, ne da bi mislila nase. Malemu je prižganka teknila. Izvil je ročice in kar grabil za veliko žlico, da se je Tona smejal na ves glas kakor že dolgo ne, in menil, da z otročičkom ne bosta imela velikih sitnosti.

»Tonca bo priden in bo rad papal!« je povedal sam in spet sta se Tona in Polona od srca zasmejala.

*

Tisti dan je bil prekratek in prehitro je prišel večer.

Ko se je Tonca utrudil in zaspal, ga je odložila Polona na posteljo, s katere je vzela blazino in jo stlačila v košaro, v kateri je imela sicer spravljeno perilo. Na blazino je potem preložila malega in ga skrbno zadelala ter postavila košaro poleg postelje.

»Nagega ne bova mogla imeti v hiši,« je menil Tona, ko je opravila Polona svoje prvo materinsko delo.

»Seveda ne,« mu je pritrdila in povedala, da je že sama na to mislila in da mu pri priči začne šivati oblekico.

»Jaz pa čeveljčke!« je dejal veselo Tona.

In je bilo tisti večer še pozno, pozno v noč pri čevljarju okno razsvetljeno, zakaj Tona in Polona sta hotela dokončati malemu oblekico in obutev, da bi ga jima ne bilo treba drugi dan skrivati v hiši, če bi kdo prišel. Ko sta vse zgotovila, sta jemala kos za kosom oblekice in še čeveljčke v roke in hvalila drug drugega, kako se je vse posrečilo. Preden sta legla, sta še pogledala malega in ga oba pokrižala.

Ko je ugasnila luč, je pogledal skozi okno polni mesec. Obsvetil je na mizi oblekico in čeveljčke in šlo mu je kar na smeh . . . (Dalje.)

Joža Vovk:

Neroda Smuk.

Glejte ga, Neroda Smuk
si naveznil je klobuk
in nataknil si na noge
kar od soda stare doge.
Že po bregu strmem stoče,
menda smučati se hoče,
saj je tudi korenjak,
v vasi res nihče ni tak!
Mimo češnje že lomasti,
oh, kako boji se pasti —
v vrhu že je, Bogu hvala,
toda glej jih, vsa zijala
so se zbrala iz vasi,
vsakdo hoče videti,
kako se bo Neroda Smuk
prevrnil in dejal: »Štrbunk!«
»Proč tam spodaj, ljudje božji,
da jaz koga v divji vožnji
ne pogazim in podrem!
Od daleč, glejte, juh, že grem!«

Neroda Smuk frči po bregu,
da se kar kadi po snegu,
sapa vsem ljudem zastaja,
— uh, pri vasi je ograja,

če se vanjo zaleti,
še butico si zdrobil . . .
Dobro se drži Neroda
v besnem, divjem smuku, toda
peter reže ga v oči,
da Neroda kar miži
in se tudi, kakor treba,
nizko in naprej drži.
Ti nesrečna, ti pregrešna,
sredi brega stara češnja!
— kriva, skrepljena stoji,
Smuk — se vanjo zakadi . . .
Zdaj je divje vožnje konec
in razbit je Smukov nos.
Neroda brca v snegu bos,
čevlji so na dogah ostali
in v dolino so zdrčali.
Tamkaj spodaj vsa zijala
so se grozno zasmejala.
Smuk je zdaj že za pečjo,
toda čudi se močno,
kako je neki to mogoče,
da je v malem nosu bilo
vsaj za litra pol krvi,
da se skoz vso vas sledi . . .

